

Exam. Code : 103206

Subject Code : 1197

B.A./B.Sc. 6th Semester

PHILOSOPHY

Opt. (i)

(Indian Metaphysics and Epistemology)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—Attempt ONE question each from Section A, B, C and D and entire Section E.

SECTION—A

- I. Describe salient features of Indian Philosophy. 15
 II. Elaborate the concept of Atman in Upanishads. 15

SECTION—B

- III. Describe concepts of Purusa and Prakriti. 15
 IV. Elaborate the concept of Maya according to Shankaracharya. 15

SECTION—C

- V. Describe four Pramanas according to Nyaya Philosophy. 15
 VI. Elaborate the theory of causation according to Buddhism. 15

SECTION—D

- VII. Discuss Syadvada in detail. 15
 VIII. Write a detail note on Atal Purakh and Jagat Rachna. 15

SECTION—E

- IX. Write short notes on :—
 (i) Metaphysics
 (ii) Brahman

2771(2519)/EBH-1117

1

(Contd.)

- (iii) Materialism
- (iv) Charvaka Philosophy
- (v) Avidya
- (vi) Knowledge
- (vii) Dravya
- (viii) Samvaya
- (ix) Anekantvada
- (x) Yoga.

10×4=40

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ਹ ਸਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਓ

- I. ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
- II. ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਤਮ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ—ਅ

- III. ਪੁਰੁਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
- IV. ਸੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਯਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ—ਏ

- V. ਨਿਆ ਦਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
- VI. ਬੁੱਧ-ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਣਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਸਿਆਦਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
- VIII. ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਜਗਤ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 15

ਭਾਗ—ਹ

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

- (i) ਤੱਤ ਮੀਮਾਂਸਾ
- (ii) ਬ੍ਰਹਮ
- (iii) ਪਦਾਰਥਵਾਦ
- (iv) ਚਾਰਵਾਕ ਦਰਸ਼ਨ
- (v) ਅਵਿਦਿਆ
- (vi) ਗਿਆਨ
- (vii) ਦ੍ਰਵ
- (viii) ਸਮਵਾਯ
- (ix) ਅਨੇਕਾਂਤਵਾਦ
- (x) ਯੋਗ।

10×4=40

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਏਵਂ ਘ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕੁ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਭਾਗ ਙ ਸਾਰਾ ਕਰਨਾ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਕ

- I. ਭਾਰਤੀਯ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਮੁਖਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰੇਂ। 15
- II. ਉਪਨਿਸ਼ਦੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਤਮ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 15

ਭਾਗ—ਖ

- III. ਪੁਰੁਸ਼ ਏਵਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਸੰਕਲਪੋਂ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰੇਂ। 15
- IV. ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰਯ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਯਾ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 15

ਭਾਗ—ਗ

- V. ਨਯਾਯ ਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰੇਂ। 15
- VI. ਬੁਢ਼ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਣਤਾ ਕੇ ਸਿਢ਼ਯਾਂਤ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 15

भाग—घ

- VII. स्यादवाद के बारे में विस्तारपूर्वक चर्चा करें। 15
VIII. अकाल पुरख और जगत रचना के बारे में विस्तार पूर्वक नोट लिखें। 15

भाग—ङ

IX. निम्नलिखित पर संक्षिप्त नोट लिखें :—

- (i) तत्व मीमांसा
(ii) ब्रम्ह
(iii) पदार्थवाद
(iv) चार्वाक दर्शन
(v) अविद्या
(vi) ज्ञान
(vii) द्रव्य
(viii) समवाय
(ix) अनेकांतवाद
(x) योग।

10×4=40